

Таким чином, ключові відмінності між ст. 263 та ст. 414 КК України можна сформулювати наступним чином: ст. 263 регулює незаконний обіг зброї, бойових припасів або вибухових речовин серед цивільного населення та має формальний склад, ст. 414 регулює порушення правил поводження зі зброєю і небезпечними предметами під час військової служби і має матеріальний склад, що потребує настання суспільно небезпечних наслідків.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341–III. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14).
2. Вирок Овідіопольського районного суду Одеської області від 18 грудня 2025 р. у справі № 509/6345/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132787376>
3. Вирок Хаджибейського районного суду міста Одеси від 04 листопада 2025 р. у справі № 521/9667/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132935428>

Соловійова Аліна Миколаївна,
 Стипендіатка Жана Моне Центру
 провідних досліджень імені Роберта
 Шумана, Європейський
 університетський інститут,
 Флоренція, Італія, докторка
 юридичних наук, доцентка

АДАПТАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ACQUIS COMMUNAUTAIRE ЄС В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: КОНЦЕПТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Після набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС адаптація кримінального законодавства до *acquis communautaire* стала стратегічним напрямом правової реформи. Такий напрям узгоджується з положеннями Конституції та законів України, а також відповідає вимогам Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Процес європеїзації кримінального права України розпочався після відновлення її незалежності, здобув нових поштовхів при підготовці та ухваленні чинного КК України, продовжується і в теперішній час шляхом внесення численних змін та доповнень в КК України. Особливу актуальність цей процес набув в останній час, після створення Президентом України 7 серпня 2019 року Комісії з питань правової реформи, в складі якої із числа її членів утворена Робоча група з питань розвитку кримінального права [1, с. 45]. Розвиток цієї сфери за останні 30 років свідчить про те, що кримінальне право більше не перебуває на периферії процесу європейської інтеграції. Попри те, що деякі автори пов'язують інтеграцію кримінального права — як «ядрової державної компетенції» — з концепціями «нового міжурядовизму», «інтенсивного

трансурядовизму» або «нового інституціоналізму», жодна з цих теорій недостатньо пояснює інституційні та політичні зрушення у сфері кримінального права після Лісабонського договору. Парадоксально, але саме в цій сфері, яка традиційно асоціюється з високими витратами для суверенітету та національної ідентичності держав-членів, відбулося комплексне поглиблення інтеграції, ініційованої інституціями ЄС, що охопило нові матеріальні сфери та суб'єктів [2, с. 47].

Кримінально-правова компетенція Європейського Союзу структурована таким чином, щоб забезпечити охорону ключових суспільних благ, що становлять основу європейського правопорядку.

По-перше, захист внутрішнього ринку забезпечується шляхом можливості встановлення кримінальних санкцій відповідно до статей 83(2) та 114 Договору про функціонування Європейського Союзу (TFEU) [3], а також через ухвалення актів, спрямованих на протидію ринковим зловживанням.

По-друге, безпека громадян Союзу гарантується на підставі статті 83(1) TFEU, яка визначає перелік особливо тяжких злочинів із транскордонним виміром. Зазначене положення конкретизується актами вторинного права, зокрема Директивою (ЄС) 2017/541 про боротьбу з тероризмом [4].

По-третє, у сфері охорони довкілля запровадження кримінально-правових заходів закріплено в Директиві 2008/99/ЕС про захист довкілля шляхом кримінального права, що встановлює відповідальність за діяння, які завдають значної шкоди природному середовищу [5].

Нарешті, фінансові інтереси Європейського Союзу захищаються згідно зі статтею 325 TFEU та деталізуються у Директиві (ЄС) 2017/1371 (так званій RIF Directive) [6], яка встановлює кримінальну відповідальність за правопорушення, пов'язані з використанням та охороною бюджету ЄС.

Наведена структура кримінально-правових повноважень Союзу ґрунтується передусім на положеннях статті 83 ДФЄС, яка закладає нормативні рамки гармонізації кримінального права в державах-членах. Зокрема, у п. 1 цієї статті визначено, що Європейський парламент і Рада, діючи в межах звичайної законодавчої процедури, можуть установлювати шляхом директив мінімальні правила щодо визначення кримінальних правопорушень та покарань у сферах особливо тяжких злочинів із транскордонним виміром. До таких злочинів прямо віднесено тероризм, торгівлю людьми, сексуальну експлуатацію жінок і дітей, незаконний обіг наркотиків та зброї, відмивання грошей, корупцію, підробку платіжних засобів, кіберзлочинність та організовану злочинність. Також Рада, діючи одностайно за згодою Європейського парламенту, може розширювати цей перелік відповідно до тенденцій злочинності.

В.Туляков слушно зазначає, що європейське кримінальне право резонує з кримінальним правом держав-членів, якщо існує конкретний зв'язок зі свободами, наданими його внутрішньому ринку. Це чітко простежується у спорах, що потребують рішення Суду Люксембургу. З розвитком Європейського Союзу сфери його компетенції були розширені завдяки так званому діалогу суддів на основі положень Договорів [7].

Використання кримінального права в ЄС базується на принципах: *ultima ratio*, пропорційності, законності, захисту прав людини (Хартія основних прав ЄС) [8]. Судова практика ЄС підкреслює, що криміналізація без належного доведення реальної суспільної небезпеки є недопустимою [9], [10].

Умови повномасштабної збройної агресії Російської Федерації зумовили потребу термінового оновлення кримінально-правових інструментів, водночас вимагаючи дотримання європейських стандартів пропорційності, прав людини та принципу *ultima ratio*. Збройна агресія актуалізує криміналізацію воєнних злочинів, колабораціонізму, екоцидів, кібератак, проте така криміналізація повинна бути узгодженою з європейським правовим порядком. Як зазначено у висновках Ради ЄС (2024), майбутнє кримінального права має спиратися на три орієнтири: відповідність загальновизнаним принципам; захист основних прав людини; внутрішня узгодженість законодавства [11].

Таким чином, євроінтеграція кримінального права України є не лише правовим зобов'язанням, але й засобом посилення здатності держави протистояти гібридним загрозам та забезпечувати верховенство права. Водночас адаптація українського кримінального законодавства до *acquis* ЄС повинна здійснюватися не шляхом механічного перенесення санкцій, а через осмислену інтеграцію європейських принципів, із дотриманням стандартів правозахисності, навіть у період воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Баулін Ю. В. Європеїзація Загальної частини проєкту КК України. Харків : Право, 2020. С. 45–50. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2020/07/27/baulin-yu-v-yevropeyzatsiya-zagalnoyi-chastyny-novogo-kku.pdf> (дата звернення: 20.10.2025).
2. Öberg, J. (2021). Normative justifications of EU criminal law: European public goods and other key interests. *European Law Journal*.
 1. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/eulj.12451> (дата звернення: 20.10.2025).
2. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. *Official Journal of the European Union*, OJ C 202, 7.6.2016, pp. 47–199. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016E/TXT> (дата звернення: 20.10.2025).
3. Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA and amending Council Decision 2005/671/JHA. *Official Journal of the European Union*, OJ L 88, 31 March 2017, pp. 6-21. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj/eng> (дата звернення: 20.10.2025).
4. Directive 2008/99/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the protection of the environment through criminal law. *Official Journal of the European Union*, OJ L 328, 6 December 2008, pp. 28–37. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/99/oj> (дата звернення: 20.10.2025).
5. Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2017 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of

- criminal law (PIF Directive) [Електронний ресурс] // Official Journal of the European Union. – 2017. – L 198. – P. 29–41. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj> (дата звернення: 20.10.2025).
6. Туляков В. О. Доля неофіта шляхи євроінтеграції для кримінальної юстиції України. *Європеїзація кримінального права України*. Харківська міжнар. наук.-практич. конф. Харків, Київ, 2024. 12 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/28860> (дата звернення: 20.10.2025).
7. Charter of Fundamental Rights of the European Union. Official Journal of the European Union, Series C (Communications and Information), №. 326, 26 October 2012, pp. 391–407. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT> (дата звернення: 20.10.2025).
8. Court of Justice of the European Union. Case C-663/18 – B S and C A v Ministère public et Premier ministre (CBD case). Judgment of 19 November 2020. URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=233925&doclang=EN> (дата звернення: 20.10.2025).
9. Case C-331/16. K. v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (C-331/16) Court of Justice of the European Union. Case C-331/16. Judgment of 8 May 2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0331> (дата звернення: 20.10.2025).
10. Council of the European Union. Council conclusions on “The future of EU criminal law: recommendations on the way forward”. 13–14 June 2024. ST 10984/24. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10984-2024-INIT/en/pdf> (дата звернення: 20.10.2025).

Сьох Катерина Ярославівна, завідувачка кафедри конституційного права навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцентка

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ КОМУНІКАЦІЇ У СФЕРІ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ

Євроатлантична інтеграція України в умовах повномасштабної збройної агресії рф набула не лише зовнішньополітичного, а й безпекового та інформаційного виміру. Комунікація у сфері євроатлантичної інтеграції сьогодні виступає ключовим інструментом формування національної стійкості, консолідації суспільства та протидії інформаційно-психологічному впливу держави-агресора.

У 2019 році Україна чітко визначила європейський курс розвитку, закріпивши в Конституції України європейську ідентичність Українського